

территории БССР, об оказании помощи польским официальным учреждениям по различным вопросам, преимущественно частнопроводного характера. Все законные просьбы и запросы польского посольства внимательно рассматривались в белорусском представительстве. В необходимых случаях запрашивались правительственные учреждения БССР, после чего польскому посольству направлялись обстоятельные ответы. В свою очередь полпредство БССР обращалось в польское посольство с аналогичными запросами и просьбами [2, с. 44, 45]. Беларусь делала первые шаги на международной арене.

Библиографические ссылки

1. Архівы Беларускай Народнай Рэспублікі. – Вільня. – Нью-Ёрк. – Менск. – Прага, 1999. – Т. 1, кн. 2. – 1721 с.
2. Бровка, Ю.П. Белорусская ССР – суверенный участник международного общения / Ю.П. Бровка. – Минск, 1974. – 184 с.
3. Бровка, Ю.П. Международная правосубъектность БССР / Ю.П. Бровка. – Минск: Наука и техника, 1967. – 164 с.
4. Документы внешней политики СССР. – М.: Политиздат, 1960. – Т. 4. – 835 с.
5. Документы внешней политики СССР. – М.: Политиздат, 1961. – Т. 5. – 807 с.
6. Знешняя палітыка Беларусі: Зб. дак. і матэрыялаў. – Мінск: БелНДІДАС, 1997. – Т. 1 (1917–1922 гг.). – 395 с.
7. Ладысеў, У.Ф., Брыгадзін, П.І. Паміж Усходам і Захадам: Станаўленне дзяржаўнасці і тэрытарыяльнай цэласнасці Беларусі (1917–1939 гг.) / У.Ф. Ладысеў, П.І. Брыгадзін. – Мн.: БДУ, 2003. – 307 с.
8. Ладысеў, У., Брыгадзін П. Рада БНР пасля Рыжскага дагавора, ці канец нацыянальнага рамантызму / У. Ладысеў, П. Брыгадзін // Беларускі гістарычны часопіс. – 1997. – № 2. – С. 48–53.
9. Снапкоўскі, У.Е. Гісторыя знешняй палітыкі Беларусі. У дзвюх частках / У.Е. Снапкоўскі. – Мінск: БДУ, 2004. Частка 2. Ад канца XVIII да пачатку XXI ст. – 304 с.
10. Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. У 6 т. – Мінск: БелЭН, 1996. – Т. 3. – 523 с.

Лойка Аляксандр Іванавіч

Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт (Мінск, Беларусь)

ГЕАПАЛІТЫЧНЫ ПАТЭНЦЫЯЛ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ ВА ЎМОВАХ ІНТЭГРАЦЫЙНЫХ І ГЛАБАЛІЗАЦЫЙНЫХ ПРАЦЭСАЎ СУЧАСНАСЦІ

Рэспубліка Беларусь стала незалежнай дзяржавай ва ўмовах трансфармацыі парадэгмы глабалізацыі у парадэгму глакалізацыі [1]. Атрымала развіццё працэсы рэгіянальнай кааперацыі дзяржаў на выснове аб'ядноўваючых іх каштоўнасцей. Падобным шляхам замацоўвалася дзяржаўнасць Беларусі. Гэтаму спрыялі інтэграцыйныя працэсы у фармаце Саюзнай дзяржавы, СНД, ЕАЭС. Важную ролю у станаўленне беларускай эканомікі адыграла адносіны з КНР. Стратэгічнае партнёрства з Расійскай Федэрацыяй і КНР стала базавым пры рэалізацыі геапалітычнага патэнцыялу Рэспублікі Беларусь ва ўмовах інтэграцыйных і глабалізацыйных працэсаў сучаснасці. У межах глабальнай эканомікі відавочны паварот у кірунку Вялікай Еўразіі, якая аб'ядноўвае 48 дзяржаў Еўропы, 50 дзяржаў Азіі, 18 дзяржаў афрыканскага кантыненту [2].

Аб'ядноўваючую аснову на духоўным узроўні ствараюць хрысціянства і аслам, якія ўсе больш узаемадзейнічаюць у адзінай культурнай прасторы

Еўразіі. Прыклад дае Расійская Федэрацыя, у межах якой стагоддзямі жывуць хрысціянне і мусульмане, а таксама прыхільнікі будызму. На Беларусі таксама выпрацаваны ўнікальны гістарычны вопыт дзяржаўных улад ВКЛ па прыцягненню на тэрыторыю краіны татар у XIV стагоддзі. Гэтая палітыка адыграла станоўчую ролю пад час Грунвальдскай бітвы. Атрад татар хана Багардзіна адыграў важную ролю у пераломе бітвы на карысць ВКЛ і Каралеўства Польскага. Татары інтэграліся у беларускае грамадства. Гэты прыклад адметна вылучае Беларусь на фоне міграцыйнага крызісу у Еўрапейскім Саюзе на пачатку XXI стагоддзя [3].

Інтэграцыйныя працэсы у межах Еўразіі суправаджаюцца неабходнасцю барацьбы з тэрарызмам. Нягледзячы на пэўныя цяжкасці расце аб'яднаўчая роля эканамічнай кампаненты інтэграцыі. Унікальны праект Еўразійскай інтэграцыі пад назвай «Адзін Пояс – Адзін Шлях» прапанавала КНР. У такой сітуацыі Беларусь стала прыхільніцай метадалогіі інтэграцыі інтэграцый [4].

Прапаноўваецца падыход стварэння Вялікай Еўразіі на выснове ужо існуючых рэгіянальных структур Еўропы і Азіі. Рашэнне звязана са стварэннем транскантынентальнай лагістыкі чыгуначных перавозак паміж Еўрапейскім Саюзам і КНР. Першыя пазітыўныя вынікі такога падыходу для Беларусі ужо відавочны. За магчымасцю прамых чыгуначных зносін з боку КНР паследавалі крокі па заключэнню дамоў на пастаўку у гэтую краіну прадукцыі беларускага аграрна-прамысловага комплексу. Рост паказчыкаў росту аб'ёмаў беларускага экспарту у КНР у 2018 г. на 30% уражвае. За першымі пастаўкамі, згодна законам маркетынгу і пакупніцкага попыту, паследуе стабільная прысутнасць вытворцаў на унутраным рынку. Адным з элементаў транскантынентальнай лагістыкі стаў індустрыяльны парк «Вялікі Камень».

Еўрапейскі Саюз зацікаўлены у праекце Вялікай Еўразіі, паколькі гэта звязана з ужо існуючай адзінай энергетычнай сістэмай у форме нафтаправадаў і газаводаў. Беларускі нафтапрамысловы комплекс з'яўляецца важным элементам гэтай сістэмы. Экспарт нафтапрадуктаў у краіны Еўрапейскага Саюза з'яўляецца адной з асноўных крыніц фарміравання валютных рэзерваў беларускай дзяржавы [5].

Філасофія пастаянна звяртаецца да эканамічнай тэматыкі, паколькі яна дэтэрмінуе разгляд усяго комплексу гістарычных і сучасных праблем беларускай дзяржавы. Першапачаткова эканамічная тэматыка прысутнічала у тэалагічным дыскурсе у творах К. Смаляціча і К. Тураўскага. Згодна кананічнага права разглядаліся этычныя аспекты узаемаадносін людзей на конт пытанняў павагі да чужой уласнасці і жыцця уласнікаў.

Ва умовах Вялікага Княства Літоўскага эканамічныя пытанні разглядаліся на выснове філасофіі права, якая ўключала гарантыі асабістай уласнасці, саслоўных адносін, самакіравання гарадоў, ролі дзяржавы у эканамічным жыцці грамадства. Статуты ВКЛ сталі практычнай рэалізацыяй эканоміка-прававой рэфлексіі Ф. Скарыны, М. Гусоўскага, С. Буднага, А. Волана, Л. Сапегі [6].

Да эканамічнай тэматыкі у XVIII ст. звярнуліся фізіякраты І. Храптовіч, І. Страйноўскі. Яны зрабілі спробу рэфармацыі ВКЛ ва умовах прыкладу рэвалюцыйнай Францыі, апеляваўшага да каштоўнасцей натуральнага права. Аднак гэтая спроба не атрымала прававога статусу. Магнаты абмежаваліся

прамысловай рэвалюцыяй у выглядзе мануфактур, каналаў, тэатраў. Пры гэтым яны не ўнеслі ніякіх зменаў у эканоміку. Права асабістасці на зямлю было замацавана толькі за імі і за шляхтай. Мабільнасць сялян на рынку працы была абмежаваная.

У складзе Расійскай імперыі беларуская эканоміка спалучала ранейшыя мадэлі зямельнай уласнасці з развіццём гарадской прамысловасці, чыгунак. Стаў адчувальным уплыў марксізму. На пазіцыях гэтай філасофіі стаяў А. Багданаў (Маліноўскі). Ён адным з першых у эканамічнай тэорыі прадставіў эканоміку не толькі як вытворчасць, уласнасць, але і як арганізацыйную дзейнасць (тэкталогію).

У 1931 г. у складзе АН БССР быў створаны інстытут эканомікі. Прадметам даследаванняў навукоўцаў сталі рэгіянальныя адметнасці беларускай эканомікі. Практычную частку складала распрацоўка другога пяцігадовага плану развіцця эканомікі БССР. У 1937 г. інстытут быў закрыты. У пасляваенны час ён аднавіў працу у межах даваеннай тэматыкі сацыялістычнага будаўніцтва.

Практыкаарыентаваную накіраванасць мела падрыхтоўка эканамістаў у БДУ на факультэце грамадскіх навук на аддзяленні эканомікі. Па гісторыі народнай гаспадаркі Беларусі лекцыі чытаў У. Пічэта; па гісторыі эканамічных вучэнняў, сусветнай гаспадарцы, палітычнай эканоміі, грашовому звароту і крэдыту, банкаўскай справе – І. Герцык; фінансава-эканамічныя дысцыпліны – В. Якушын; статыстыку – Я. Святлоўскі; эканоміку пераходнага перыяду – В. Кнорын. Асобныя прадметы выкладаў М. Доўнар-Запольскі.

У 1929 г. у структуры БДУ функцыянавалі два эканамічныя факультэты. З 1933 г. працавалі планава-эканамічны, фінансава-эканамічны і кааперацыйны інстытуты. Яны былі аб'яднаны ў Беларускі дзяржаўны інстытут народнай гаспадаркі. Цяперашняя назва БДЭУ. У БДУ засталіся толькі кафедры палітычнай эканоміі. А.Лур'е займаўся арганізацыяй іх дзейнасці. У 1966 г. у БДУ была адноўлена падрыхтоўка эканамістаў.

Пасля распаду СССР падрыхтоўка эканамістаў у Беларусі з улікам камерцыйных вышэйшых навучальных устаноў набыла масавы характар. У структуры БДУ дзякуючы намаганням М. Кавалёва быў адкрыты эканамічны факультэт. Незалежная Беларусь стала перад праблемай выбару эканамічнай мадэлі існавання. Падчас рэфлексіі акрамя марксізму пад увагу браўся інстытуцыйналізм, кейнсіянізм, этатызм.

На выснове канвергенцыі марксізму (сацыяльна-арыентаванай эканомікі) і этатызму (дзяржаўнай эканомікі), быў выпрацаваны мадэль, які атрымаў юрыдычнае замацаванне ў канстытуцыі. Для суіснавання рэнтабельнай (валютнай) і сацыяльнай (датацыйнай) эканомік былі на юрыдычнай міждзяржаўнай выснове створаны механізмы падтрымкі нізкаканкурэнтных вытворчасцей і нафта-газавага комплексу. Яго валютныя паступленні залежаць ад паставак сыравіны па спрыяльных цэнах з Расійскай Федэрацыі.

Юрыдычнымі і палітычнымі механізмамі падтрымкі беларускай канстытуцыйнай эканомікі сталі Саюзная дзяржава Беларусі і Расіі, ЕАЭС, мытны саюз. Для некаторых галін айчынай вытворчасці экспарт на расійскі таварны рынак з'яўляецца асноўнай крыніцай іх даходаў. Рызыкі звязаныя з адметнасцямі расійскага рынку пабуджаюць да дапаўнення існуючай мадэлі

эканомікі механізмамі рынкавага самарэгулявання і рынкавай камунікацыі. Пад увагу узятая тэхніка-тэхналагічная мадэрнізацыя вытворчасцей.

Найбольш актыўна філасофія і эканамічныя навукі ўзаемадзейнічаюць пры разглядзе праблем менеджменту, маркетынгу, лагістыкі, лічбавай эканомікі, мадэрнізацыі, інавацыйнай дзейнасці, эканамічнай бяспекі (Г. Броўка, У. Валадзько, А. Лойка, С. Саладоўнікаў, В. Старжынскі). Канвергенцыі філасофска-эканамічнай тэматыкі спрыяла тэма Еўразійскай інтэграцыі. У Беларускай нацыянальнай тэхнічнай універсітэце кафедра філасофскіх вучэнняў стала каардынатарам штогадовых міжнародных навуковых канферэнцый з удзелам эканамістаў Арменіі, Беларусі, Казахстана, Расіі, Узбекістана.

Сярод эканамістаў Беларусі атрымала прызнанне канцэпцыя наасферагенезу, якая ўключае канцэпт злёнай эканомікі. Каэвалюцыя прыродных і сацыяльна-эканамічных структур разглядаецца на выснове канвергенцыі дасягненняў біялагічных і інжынерных навук. Галіновая інжынерна-эканамічная навука асвоіла тэхналогіі разумнага дому, цеплавой мадэрнізацыі, аўтаматызацыі, электронных разлікаў, электроннага дэкларавання. Банкаўскі сектар значную частку грашовых аперацый перавёў у форму электронных залікаў. Гэтымі тэхналогіямі актыўна карыстаецца гандаль, сфера турызму.

Філасафы і эканамісты актыўна абмяркоўваюць праблемы стратэгічнага макраэканамічнага менеджменту у свеце перспектывы чацвёртай прамысловай рэвалюцыі [7]. Пад увагу бяруцца тэндэнцыі канвергенцыі класічных і інфармацыйных тэхналогій у форме робататэхнікі і тое, як гэтыя распрацоўкі адаб'юцца на рынку працы, мадэрнізацыі лагістыкі, сферы гандлю і паслуг, прамысловасці. Пад увагу бярэцца ўзрастаючая роля у сусветнай эканоміцы тэхналагічных платформ, аддытыўных тэхналогій, канвергенцыя масмедыйных і эканамічных структур у прастору Інтэрнэту.

На узроўні макраэканамічных даследаванняў актуальнасць набыла тэма трансфармацыі глабалізацыі у глакалізацыю. Пад увагу бярэцца растушая роля ва ўзаемаадносінах суб'ектаў эканамічнай дзейнасці пратэкцыянізму. Маркетынгавыя стратэгіі рэкламы прыцягнулі ўвагу да адпаведнасці таварных знакаў зместу, што яны прадстаўляюць. Нейрамаркетынг актуалізаваў даследаванні ў галіне канвергенцыі тэхнік візуалізацыі, штучнага інтэлекту, адваротнай сувязі, кагнітыўнай псіхалогіі і кагнітыўнай лінгвістыкі. Дыгіталізацыя стала трэндам офіснай дзейнасці, эрганомікі.

Тэхалогіі віртуальнай рэчаіснасці сталі адным з вядучых сегментаў развіцця эканомікі, што бачна на прыкладзе эфектыўнай дзейнасці Парку высокіх тэхналогій. Відавочна трансфармацыя структуры патрэб сучаснага чалавека. Ён траціць большую частку сродкаў не на мінімальныя фізіялагічныя патрэбы на ежу, піццё, адзенне, а на Інтэрнэт-паслугі, кампутарныя гульні, падарожжы і адпачынак, транспартныя сродкі, адпачынак за горадам, тэлефонныя размовы. Прыярытэты ў арганізацыі вольнага часу сталі дамінаваць над першаснымі патрэбамі. Відавочны значныя узроставыя адрозненні ў прыярытэтах пакупніцкіх патрэбаў і каштоўнасцей.

Парадыгма індустрыяльнай эканомікі саступіла месца парадыгме інфармацыйнага грамадства і эканамічнай дзейнасці ў новых умовах.

Перамяшчэнне эканамічных функцый грамадства у Інтэрнэт-прасторы абвастрыла праблему кантролю дзяржавы над ценявой эканомікай, прадстаўленай пагрозамі наркатрафіку, тэрарызму, ухілення ад падаткаў, карупцыі [8]. У гэтых умовах расце актуальнасць празрыстасці эканомікі, адказнасці карпаратыўных структур за даставернасць інфармацыі [9].

Такім чынам, Беларусь выпрацавала даволі эфектыўную метадалогію развіцця ва умовах глабалізацыі. Гэтая метадалогія спрыяе мадэрнізацыі грамадства і эканамічных структур дзейнасці.

Бібліяграфічныя спасылкі

1. Лойко, А.И. Идентичность в условиях трансформации процессов глобализации в процессы глокализации: социальная психология партикулярных структур / А.И. Лойко // Историческая память и культурные символы национальной идентичности: Материалы международной научной конференции (Пятигорск, 5-7 октября 2017 г.). – Ставрополь-Пятигорск: Издательство СКФУ, 2017. – С.109–112.
2. Emerson, M. Towards a Greater Eurasia: Who, Why, What, and How? / M. Emerson // Global Journal of Emerging Market Economies, January/2014,6/1.
3. Лойко, А.И. Ценностный статус толерантности в условиях межрегиональной мобильности населения: проблема межкультурной солидарности и терпимости / А.И. Лойко // Беларусь в современном мире. Материалы XV Международной научной конференции, посвященной 95-летию образования Белорусского государственного университета. Минск, 27 октября 2016. – Минск: БГУ, 2016. 3с.
4. Лойко, А.И. Евразия: Центры притяжения, комплементарные практики и методология интеграции интеграций / А.И. Лойко // Большая Евразия: развитие, безопасность, сотрудничество. Ежегодник. – 2018. –Выпуск 1. – М.: РАН ИНИОН, 2018. Ч.1. – С.233–236.
5. Лойко, А.И. Трансграничное сотрудничество Беларуси и Европейского Союза / А.И. Лойко // Европейский Союз и Республика Беларусь: перспективы сотрудничества = The European Union and the Republic of Belarus: сборник тезисов докладов Международной конференции, Минск, 2 июня 2016 г. – Минск: Издательский центр БГУ, 2017. – С. 40–44.
6. Лойко, А.И. Риски инновационной активности и ресурсы институционального наследия структур экономической деятельности / А.И. Лойко // Беларусь 2030: государство, бизнес, наука, образование: материалы 3-ей международной научной конференции. Минск, 27 октября 2016 г. – Минск: Издательский центр БГУ, 2016. – С. 99–101.
7. Лойко, А.И. Институциональные условия модернизации: фактор промышленных революций / А.И. Лойко // Россия: тенденции и перспективы развития. Ежегодник. Вып. 12. – М.: РАН ИНИОН, 2017. Ч.2. – С. 285–289.
8. Лойко, А.И. Конвергенция и дигитализация структур промышленной деятельности в феномен цифровой креативной экономики / А.И. Лойко // Модернизация хозяйственного механизма сквозь призму экономических, правовых, социальных и инженерных подходов. Сборник материалов XII Международной научно-практической конференции. – Минск: БНТУ, 2018. – С. 37–38.
9. Лойко, А.И. Технологические платформы в системе корпоративных связей / А.И. Лойко // Корпоративные стратегические коммуникации: новые тренды в профессиональной деятельности: материалы Второй Междунар. науч.-практ. конф., Минск, 22–23 февр. 2018 г. / Белорус. гос. ун-т; редкол: И.В. Сидорская (отв. ред.) [и др.]. – Минск: БГУ, 2018. – С. 203–205.